E 58/2016

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Eurooppaosasto
EUR-20 Pekka Hyvönen

MUISTIO

HEL7M1227-14

04.10.2016

Viite
Valtioneuvoston E-selvitys E58/2016vp

Asia
Ulkoasiainvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 05.10.2016:
Komission tiedonanto uudesta kumppanuuskehyksestä kolmansien maiden kanssa muuttoliikeagendalla

Asiasanat	MUUTTOLIIKKEET
Hoitaa	**EUR-20**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	EUR-01; VSI-00

Laatija jakanut

Komissio antoi tiedonannon 7.6.2016. Komission tiedonannon ja siihen liittyvän e-selvityksen E58/2016vp jälkeen asiat ovat edenneet ja tämän muistion tarkoituksena on päivittää keskeiset tapahtumat tiedonannon antamisen jälkeen.

Unioni on pyrkinyt tilanteen hallitsemiseen kolmella tavalla: tehostamalla ulkorajavalvontaa, harmonisoimalla turvapaikkapolitiikkaa ja vaikuttamalla laajamittaisen muuttoliikkeen ja lisääntyneen pakolaisuuden perimmäisiin syihin.
Esillä oleva tiedonanto liittyy muuttoliikkeen ulkosuhteiden kehittämiseen, tiiviimpään yhteistyöhön kumppanimaiden kanssa ja laajamittaisen muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vaikuttamiseen.

1. Eurooppa-neuvosto tukee kumppanuuskehystä

Eurooppa-neuvosto antoi tukensa komission tiedonannolle päätelmissään 28.6.2016.

- muuttovirtoja on vähennettävä jolloin pelastetaan ihmishenkiä ja hajotetaan salakuljettajien liiketoimintamalli.
- tarvitaan tehokas kumppanuuskehys yhteistyölle yksittäisten lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa laittoman muuttoliikkeen torjunnassa
- kumppanuuskehys perustuu tuloksellisiin kannustimiin ja riittävään ehdollisuuteen, joka ei kuitenkaan koske humanitaarista apua
- käytetään vipuna kaikkia asiaankuuluvia EU:n politiikkoja, instrumentteja ja välineitä, mukaan lukien kehitys ja kauppa
- hyödynnetään jäsenvaltioiden vaikutusvaltaa ja erityisiä suhteita ao. maihin
- kaikki asiaankuuluvat rahoitusinstrumentit ja -lähteet olisi otettava johdonmukaisella tavalla käyttöön edellä esitetyn lähestymistavan tueksi.
- komissiota pyydetään esittämään syyskuuhun 2016 mennessä ehdotus kunnianhimoiseksi ulkoiseksi investointiohjelmaksi, jota Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi käsiteltävä ensisijaisena asiana.

- korostetaan Vallettan muuttoliikehuippukokouksen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa

Bratislavan huippukokouksen 16.09.2016 julkilausumassa Eurooppa-neuvosto edellytti kumppanuuskehyksen johtavan laittoman muuttoliikkeen virtojen vähenemiseen ja palautusten lisäämiseen ja tämän tuloksia arvioidaan joulukuun Eurooppa-neuvostossa.

Kumppanuuskehys on esillä myös Eurooppa-neuvoston kokouksessa 20-21.10.2016.

2. Kumppanuuskehykset

Kumppanuuskehysten (Compacts, kompaktit) tavoitteena on EU-instituutioiden, EU-jäsenmaiden ja kolmansien maiden resurssien yhdistäminen muuttoliikkeen paremmaksi hallitsemiseksi ja:

1. Säästää ihmishenkiä
2. Tuhota salakuljettajien liiketoimintamallit
3. Vähentää muuttoliikevirtoja
4. Tehostaa palautuksia ja takaisinottoa.

Prosessin ensivaiheessa uudenlaiset kompaktit tehdään Nigerin, Nigerian, Senegalin, Malin ja Etiopian kanssa. EU toteuttaa räätälöityjä, maakohtaisia kumppanuuksia yhdistämällä erilaisia välineitä ja politiikkoja ml. kehitys- ja kauppapolitiikka. Kompaktit eivät ole sopimuksia vaan pikemminkin unionin sisäisiä työkaluja suhteessa kolmanteen maahan.

Suomen näkemyksen mukaan EU:n pitäisi pikaisesti aloittaa kompaktin valmistelu myös Irakin, Somalian ja Afganistanin kanssa.

Tärkeä osa kompakteja on myös toimivat palautus- ja takaisinottojärjestelyt. Komission eri osastoilla ja Euroopan rajaturvallisuusvirastolla (Frontex) on ollut yhteismissioita kumppanuusmaihin ja kunkin kanssa edetään tuloksellisesti. Jäsenmaat voivat myötävaikuttaa omalla panoksellaan ja suhteillaan kompaktien toteutumiseen.

Korkea edustaja Mogherinin mukaan ao. maiden vastaanotto on tullut myönteisemmäksi ja maissa nähdään EU:n tarpeet löytää ratkaisuja yhdessä lähtömaiden kanssa. Esimerkiksi Nigerian kanssa aloitetaan lokakuussa neuvottelut takaisinottosopimuksesta tavoitteena päästä sopimukseen v. 2017 alkupuolella. Maakohtaisia kompakteja on käsitelty säännöllisesti EU:n instituutioiden ja jäsenmaiden välisissä videokonferensseissa, joista viimeinen pidettiin 30.9.2016.

3. Euroopan ulkoinen investointiohjelma

Komissio antoi 14.9.2016 Eurooppa-neuvoston päätelmien pohjalta tiedonannon, jossa esitetään uutta Euroopan ulkoista investointiohjelmaa, joka koostuu kolmesta osasta; investointien vauhdittamisesta uuden Euroopan kestävän kehityksen rahaston (EKKR) avulla, teknisen avun tehostamisesta ja taloudellisten sekä rakenteellisten uudistusten tukemisesta liiketoimintaympäristön kehittämiseksi. Tiedonannosta on valmisteilla erillinen E-selvitys.

Komission mukaan uusi lähestymistapa on tarpeen, jotta voidaan puuttua muuttoliikkeen perimmäisiin syihin ja tukea kumppaneita sen seurausten hallinnassa sekä Afrikassa että EU:n naapuruusmaissa rahoittamalla investointeja ja poistamalla yksityisten investointien esteitä.

Ohjelman tavoitteena on lisätä investointeja ja työllisyyttä Afrikassa ja EU:n naapuruusmaissa ja saada liikkeelle rahoitusta erityisesti yksityiseltä sektorilta. Ohjelma perustuu Euroopan Strategisten Investointien ESIR-rahastosta saatuihin hyviin kokemuksiin. Ulkoinen investointiohjelma poikkeaa nykyisestä Euroopan investointiohjelmasta mm. siten, että komissio vastaisi uuden EKKR:n antaman takauksen operatiivisesta hallinnoinnista eikä Euroopan investointipankki kuten ESIR-hankkeissa.

Euroopan ulkoisen investointiohjelman ytimen muodostaisi uusi vuonna 2017 perustettava EKKR, joka koostuu alueellisista investointijärjestelyistä. Siinä yhdistetään nykyisiä rahoitusvälineitä Afrikan ja naapuruuspolitiikan osalta. Lisäksi EKKR-takaus yhdistetään EU:n talousarviosta ja Euroopan kehitysrahastosta saataviin resursseihin.

EKKR:n avulla julkisten ja yksityisten investointien kokonaismäärän odotetaan nousevan 44 miljardiin euroon. EU:n talousarviosta ja Euroopan kehitysrahastosta saatava rahoitusosuus on tällöin 3,35 miljardia. Lisäksi komissio kehottaa jäsenvaltioita ja muita kumppaneita osoittamaan järjestelyyn EU:n kokonaisrahoituksen verran lisää rahoitusta eri muodoissa investointien kokonaismäärän saamiseksi 88 miljardiin euroon.

LIITTEET -